«Բարձրավոլտ Էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ
Տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններ
և
Անկախ աուդիտորի հաշվետվություն
2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ

Տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններ
2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

Բովանդակություն

3 Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

6 Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

7 Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

8 Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն

9 Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

10 Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունների ցանկ

11 Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Իրավական ձևը՝ Փակ բաժնետիրական ընկերություն

Հիմնական գործունեության նկարագիրը՝ Էլեկտրական էներգիայի հաղորդում

Տնօրենների խորհուրդ

Արտաշես Կիրակոսյանը	ՀՀ ԷԵԲՊ նախարարության գլխավոր քարտուղարի ժամանակավոր պաշտոնակատար
Տիգրան Մելքոնյանը	ՀՀ ԷԵԲՊ նախարարության արտաքին կապերի վարչության պետ
Վարդան Բունիազյանը	«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲ ընկերության անվտանգության և վերահսկողության տնօրենի տեղակալ
Արմեն Մելիք-Իսրայելյանը	ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության պետական գույքի կառավարման կոմիտեի պետական բաժնեմասի կառավարման վարչության պետ
Թորգոմ Մադոյանը	ՀԱՊՀ-ի էներգետիկայի և էլեկտրատեխնիկայի ինստիտուտի ավարտական ամփոփիչ հանձնաժողովի նախագահ, «ՆՏ սերվիս» ՍՊ ընկերության տնօրեն
Արտակ Ալբերտյանը	ՀՀ ֆինանսների նախարարության աշխատակազմի բյուջետային ծախսերի ֆինանսական ծրագրավորման վարչության էներգետիկայի և տնտեսության այլ ոլորտներում բյուջետային ընթացիկ ծախսերի ֆինանսական ծրագրավորման բաժնի պետ
Հայկ Հարությունյանը	«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲ ընկերության գլխավոր տնօրեն, Խորհրդի անդամ

Հեռ.՝ +37460 528899
էլ.փոստ՝ bdo@bdoarmenia.am
www.bdoarmenia.am

ՀՀ, ք. Երևան
Դ. Անհաղթի 23/6, 5-րդ
հարկ, տարածք 7

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«ԲԷՑ» ՓԲԸ բաժնետիրոջը

Վերապահումով կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԲԷՑ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2018թ., ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի և վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ մեր եզրակացության «Վերապահումով կարծիքի հիմք» բաժնում նկարագրված հարցերի ազդեցության, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքը ու դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Վերապահումով կարծիքի հիմքեր

(1) ՀՀ ֆինանսների նախարարության աշխատակազմի ֆինանսաբյուջետային վերահսկողության տեսչության կողմից Ընկերության 2012-2014թթ. գործունեության մասով կատարված ստուգումների արդյունքներով 2016թ. հունվարի 18-ին կազմված թիվ 30-Ա ակտի համաձայն Ընկերությանն առաջադրվել են 757.7 մլն դրամի չափով շահութաբաժնի և 166.4 մլն դրամնի չափով հաշվարկված տույժերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ՝ հիմնականում կապված Իրան-Հայաստան գազատարի գծով կատարված գործարքների ճանաչման և չափման տարբեր մոտեցումների հետ:
Միաժամանակ առկա են ՀՀ վարչապետի 2016թ. հունիսի 25-ի թիվ N02/23 15/2528-16 և 2017թ. հունվարի 12-ի թիվ N02/23 15/289-17 հանձնարարականները՝ նշված ակտը կասեցնելու և բարձրացված հարցերին գազատարի վաճառքի գործարքի ավարտից հետո անդրադառնալու վերաբերյալ:
Իրան-Հայաստան գազատարի վաճառքի գործարքի ժամկետների և պայմանների, ինչպես նաև ակտի կիրառման հետևանքների անորոշությունների հետ կապված սահմանափակումների պատճառով մենք անկարող էինք որոշել վերը նշված հանգամանքների ազդեցությունը 2018 և 2017թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և նույն ամսաթվերին ավարտված տարիների ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված եկամուտների, ծախսերի, ակտիվների, պարտավորությունների և կուտակված շահույթի վրա:

(2) Ընկերության և Չինական Liaoning-Efacec Electrical Equipment Co.LTD ընկերության (այսուհետ՝ Կապալառու) միջև կնքված Շինուհայր և Ագարակ 2 ենթակայանի վերակառուցման պայմանագրի շրջանակներում Կապալառուի կողմից 31.12.2018թ. դրությամբ ներկայացված և Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված 1,178 մլն դրամ ընդհանուր գումարի աշխատանքների և ներմուծված սարքավորումների արժեքի վերաբերյալ Ընկերության և Կապալառուի միջև առկա են անհամաձայնություններ:
Մենք անկարող էինք այլընտրանքային ընթացակարգերի կիրառմամբ որոշել սույն կետում նշված հանգամանքների ազդեցության չափը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված՝ վերակառուցվող հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի, Կապալառուին վճարվելիք պարտավորությունների, ինչպես նաև 2018թ. եկամուտների և ծախսերի վրա:

Աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է այս եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակած *Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի (ՀԷՄՄԽ կանոնագիրք),* և պահպանել ենք ՀՄԷՍԽ կանոններով նախատեսված էթիկայի այլ պահանջները: Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր վերապահումով կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, ինչպես նաև այնպիսի ներքին հսկողության համակարգի համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Ընկերությունը լուծարելու կամ Ընկերության գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ ունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն:

Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ սխալի կամ խարդախության արդյունքում, և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում.

BDO

• ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար.

• գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը.

• եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ իրավիճակների վերաբերյալ, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Ընկերությանն դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը.

• գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Եզրակացություն իրավական այլ պահանջներին համապատասխանելու վերաբերյալ

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) և Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկի (ՎԶՄԲ) միջև 2011թ. հունիսի 01-ին ստորագրված 8055-AM Վարկային համաձայնագրի և 2014թ.-ի Օգոստոսի 06-ին ստորագրված 8388-AM Վարկային համաձայնագրի 5-րդ բաժնի 1. (a) կետի, ինչպես նաև ՀՀ Ֆինանսների նախարարության և Ընկերության միջև ստորագրված ենթավարկային համաձայնագրերի դրույթների, Ընկերությունը չի կարող կուտակել նոր պարտքեր, քանի դեռ ԲԷՑ ՓԲԸ եկամուտների և ծախսերի հիմնավորված կանխատեսումները ցույց չեն տա, որ յուրաքանչյուր տարվա համար ԲԷՑ ՓԲԸ կողմից կանխատեսված զուտ եկամուտները առնվազն 1.2 անգամ գերազանցում են այդ տարվա ընթացքում բոլոր պարտքերի (ներառյալ նոր պարտքերը) սպասարկման համար անհրաժեշտ միջոցներին:

Մեր կարծիքով, 2018 դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում Ընկերությունը պահպանել է նշված վավերապայմանը:

«Բի-Դի-Օ Արմենիա» ՓԲԸ
Տնօրեն — Վահագն Սահակյան, FCCA

Աուդիտոր — Հրաչյա Հովհաննիսյան, FCCA
21 հունիսի, 2019թ.
ք.Երևան

BDO

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Ծանոթ.	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Հասույթ	5	7,857,221	12,035,551
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(4,047,712)	(3,683,494)
Համախառն շահույթ		3,809,509	8,352,057
Այլ եկամուտ	7	143,288	494,978
Վարչական ծախսեր	8	(1,413,379)	(1,603,835)
Այլ ծախսեր	9	(807,500)	(1,811,456)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		1,731,918	5,431,744
Ֆինանսական եկամուտ	10	1,315,233	670,740
Ֆինանսական ծախսեր	11	(1,606,591)	(497,492)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ/(կորուստ)	12	1,554,578	(2,604,526)
Շահույթ մինչև հարկումը		2,995,138	3,000,466
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(554,692)	(1,850,957)
Տարվա զուտ շահույթ		2,440,446	1,149,509
Այլ համապարփակ արդյունք		-	-
Տարվա ընդամենը համապարփակ արդյունք		2,440,446	1,149,509

Ֆինանսական հաշվետվությունները (էջ 6-49) հաստատվել են և թույլատրվել հրապարակման համար 21 հունիսի 2019թ., ստորագրությամբ՝

Հայկ Հարությունյան
Գլխավոր տնօրեն

Գևորգ Մուրադյան
Գլխավոր հաշվապահ

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն
դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ծանոթ.	31.12.18թ. *հազար դրամ*	31.12.17թ. *հազար դրամ*
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	14	85,177,078	69,800,874
Ոչ նյութական ակտիվներ		128,025	29,087
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	15	1,087,128	556,219
Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր	16	494,803	893,110
Կանխավճարներ հիմնական միջոցներ ձեռքբերելու համար	17	5,841,190	8,801,081
		92,728,224	80,080,371
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	18	2,019,772	1,779,719
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	16	2,072,459	3,108,487
Տրված փոխառություններ		4,688	5,008
Ժամկետային ավանդներ	19	12,985,387	8,042,165
Դրամական միջոցներ	20	232,496	1,227,704
		17,314,802	14,163,083
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ		76,602	-
Ընդամենը ակտիվներ		110,119,628	94,243,454
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ	21	8,995,388	8,995,388
Էմիսիոն եկամուտ	21	(49,284)	(49,284)
Պահուստային կապիտալ	21	272,344	272,344
Կուտակված շահույթ	21	14,204,548	11,764,102
		23,422,996	20,982,550
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	22	64,383,189	54,518,667
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	23	518,142	519,046
		64,901,331	55,037,713
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	22	4,018,182	1,607,632
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	24	17,777,119	16,615,559
		21,795,301	18,223,191
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		110,119,628	94,243,454

Ֆինանսական հաշվետվությունները (էջ 6-49) հաստատվել են և թույլատրվել հրապարակման համար 21 հունիսի 2019թ., ստորագրությամբ՝

Հայկ Հարությունյան
Գլխավոր տնօրեն

Գևորգ Մուրադյան
Գլխավոր հաշվապահ

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն
դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Տարվա շահույթ	2,440,446	1,149,509
Ճշգրտումներ		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	3,620,405	2,962,797
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	1,151	6,290
Պաշարների օտարումից և դուրսգրումներից վնաս/(օգուտ)	10,465	11,103
Տոկոսային ծախս	1,606,591	497,492
Շահութահարկի գծով ծախս	554,692	1,850,957
Ֆինանսական եկամուտ	(1,315,233)	(670,740)
Շնորհներից եկամուտ	(904)	(50,267)
Դեբիտորական պարտքերի դուրս գրում և պահուստավորում	(609,971)	756
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ	(1,554,578)	2,604,526
Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները	4,753,064	8,362,423
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	2,044,299	(636,649)
Պաշարների փոփոխություն	(250,518)	25,756
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	1,661,907	4,094,875
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ	8,208,752	11,846,405
Վճարված շահութահարկ	(1,529,993)	(1,442,676)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	6,678,759	10,403,729
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերումների գծով վճարներ	(16,216,159)	(14,914,708)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	2,750	22,714
Փոխառությունների մարում	320	1,186
Ժամկետային ավանդների ներդրում	(4,943,222)	(5,820,855)
Ստացված տոկոսային եկամուտ	1,315,233	670,740
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(19,841,078)	(20,040,923)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Վարկերից և փոխառություններից մուտքեր	15,362,954	12,676,538
Վարկերի և փոխառությունների մարումներ	(1,279,596)	(1,280,598)
Վճարված տոկոսներ	(1,922,415)	(1,429,035)
Ստացված շնորհներ	-	47,682
Վճարված շահաբաժիններ	-	(163,370)
Ֆինանսական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	12,160,943	9,851,217
Դրամական միջոցների զուտ աճ	(1,001,376)	214,023
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	6,168	9,882
Դրամական միջոցների մանցորդը տարեսկզբին	1,227,704	1,003,799
Դրամական միջոցների մնացորդը տարեվերջին	232,496	1,227,704

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Կանոնադրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Պահուստային կապիտալ	Չբաշխված եկամուտ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ
Մնացորդներ 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,995,388	(49,284)	272,344	11,764,102	20,982,550
Տարվա զուտ շահույթ	-	-	-	2,440,446	2,440,446
Մնացորդներ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,995,388	(49,284)	272,344	14,204,548	23,422,996

	Կանոնադրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Պահուստային կապիտալ	Չբաշխված եկամուտ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ
Մնացորդներ 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,820,728	(45,551)	240,739	10,987,280	20,003,196
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում կուտակված շահաբաժնի հաշվին	177,712	-	-	(177,712)	-
Կանոնադրական կապիտալի նվազեցում	(3,052)	(3,733)	-	-	(6,785)
Տարվա զուտ շահույթ	-	-	-	1,149,509	1,149,509
Շահաբաժինների բաշխում	-	-	-	(163,370)	(163,370)
Փոխանցում պահուստային կապիտալին	-	-	31,605	(31,605)	-
Մնացորդներ 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,995,388	(49,284)	272,344	11,764,102	20,982,550

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունների ցանկ
2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն 3
1. Ընկերության մասին 11
2. Պատրաստման հիմունքներ 12
3. Նշանակալի հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ 14
4. Ֆինանսական գործիքներ - Ռիսկերի կառավարում 15
5. Հասույթ 21
6. Վաճառքի ինքնարժեք 21
7. Այլ եկամուտ 22
8. Վարչական ծախսեր 22
9. Այլ ծախսեր 23
10. Ֆինանսական եկամուտ 23
11. Ֆինանսական ծախսեր 23
12. Փոխարժեքային տարբերություններից (վնաս)/օգուտ 23
13. Շահութահարկի գծով ծախս 24
14. Հիմնական միջոցներ 25
15. Հետաձգված հարկ 28
16. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր 29
17. Կանխավճարներ հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար 30
18. Պաշարներ 31
19. Ժամկետային ավանդներ 31
20. Դրամական միջոցներ 32
21. Սեփական կապիտալ 32
21.1 Բաժնետիրական կապիտալ 32
21.2 Էմիսիոն եկամուտ 33
21.3 Շահաբաժիններ 33
21.4 Պահուստային կապիտալ 33
22. Վարկեր և փոխառություններ 33
23. Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ 39
24. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր 39
25. Կապակցված կողմերի միջև գործարքներ 40
26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետևանքներ 40
27. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն 41
Հավելված Ա – ՖՀՄՍ 13 Իրական արժեքի չափման բացահայտումներ 49

1. Ընկերության մասին

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերությունը ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1998 թվականի հուլիսի 20-ի № 450 որոշման հիման վրա «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» դուստր ձեռնարկությունը «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» պետական փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վերակազմավորման միջոցով, այնուհետև ՀՀ կառավարության 1999 թվականի նոյեմբերի 23-ի № 709 որոշման հիման վրա «էներգետիկ օբյեկտների մասնագիտացված պահպանություն» ՊՓԲԸ վերակազմակերպվել և միացել է Ընկերությանը:

2000 թվականի փետրվարի 10-ին Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկությունների պետական ռեգիստրում Ընկերությունը վերագրանցվել է որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն:

Ընկերությունը՝ «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» դուստր ձեռնարկության, «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՊՓԲԸ և «Էներգետիկ օբյեկտների մասնագիտացված պահպանության» ՊՓԲԸ իրավահաջորդն է:

Ընկերությունը գործում է 1999 թվականի հունիսի 18-ին Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի հանձնաժողովի կողմից թողարկված «Հայաստանի Հանրապետությունում էլեկտրական էներգիայի (հզորության) հաղորդման գործունեության» թիվ 0006 լիցենզիայի համաձայն:

Ընկերությունը շահույթ հետապնդող առևտրային կազմակերպություն է, որի կանոնադրական կապիտալը բաժանված է Ընկերության նկատմամբ բաժնետիրոջ պարտավորական իրավունքը հավաստիացնող որոշակի թվով բաժնետոմսերի: Ընկերության բաժնետոմսերի կառավարումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի նոյեմբերի 06-ի № 1694-Ն որոշման 1-ին, 2-րդ կետերի համաձայն:

Ընկերությունն ունի 8 մասնաճյուղ՝

- Արևելյան մասնաճյուղ
- Արևմտյան մասնաճյուղ
- Գորիսի մասնաճյուղ
- Նախագիծ մասնաճյուղ
- Էներգետիկ օբյեկտների կառուցման տնօրինություն մասնաճյուղ
- Զանգեզուրի մասնաճյուղ
- Հյուսիսային մասնաճյուղ
- Հարավային մասնաճյուղ

Ընկերության գործունեության հիմնական ուղղություններն են՝

1. էլեկտրական էներգիայի (հզորության) հաղորդում և տարանցում՝ համաձայն էլեկտրաէներգետիկական շուկայի առևտրային և ցանցային կանոնների,
2. հաղորդման ցանցի կառուցում, վերակառուցում, սպասարկում և շահագործում,
3. իր սեփականությունը հանդիսացող կամ իր տնօրինության տակ գտնվող հաշվիչների պլանային և արտապլանային նորոգման, ստուգաչափման ապահովում,
4. էներգետիկ օբյեկտների գիտահետազոտական և նախագծային աշխատանքների կատարում:

Ընկերության գործունեությունը, այդ թվում՝ սակագնային քաղաքականությունը, կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից:

Ընկերության աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2018 թվականին կազմել է 805 մարդ

(2017 թվականին՝ 839 մարդ):
Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Զորավար Անդրանիկի 1:

2. Պատրաստման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար որդեգրված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները ներկայացված են Ծանոթագրություն 27-ում: Դրանք հետևողականորեն կիրառվել են ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար, եթե այլ բան նշված չէ:
Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը հանդիսանում է նաև Ընկերության գործառնական արժույթը: Գումարային արժեքները կլորացվել են հազարներով, եթե այլ բան նշված չէ:
Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների, հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների (ՀՀՄՍ) և դրանց մեկնաբանությունների (հավաքականորեն՝ ՖՀՄՍ-ներ) պահանջներին համապատասխան:
Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս անհրաժեշտ է կատարել հաշվապահական հաշվառման նշանակալի գնահատումներ և դատողություններ: Վերջիններիս կիրառման ոլորտները և ազդեցությունը բացահայտված են Ծանոթագրություն 3-ում:

Չափման հիմքերը
Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են պատմական արժեքի հիման վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ
ա) 2018թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտած նոր ստանդարտներ, մեկնաբանություններ և փոփոխություններ

- ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»,
- ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ կնքած պայմանագրերից հասույթ»;
- ՖՀՄՄԿ 22 «Արտարժույթով գործարքներ կանխավճարային եղանակով»:

Նշվածներից ոչ մեկը չունի նշանակալի ազդեցություն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

բ) Նոր ստանդարտներ, մեկնաբանություններ և փոփոխություններ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

Հետևյալ նոր ստանդարտները, մեկնաբանությունները և փոփոխությունները, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել և վաղաժամկետ չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվություններում, կունենան կամ հնարավոր է ունենան ազդեցություն Ընկերության հետագա ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

#	Հրապարակում	Հրապարակման որդեգրման արդյունքում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ ակնկալվող փոփոխությունների էությունը	Ժամկետը, երբ նախատեսվում է ՖՀՄՍ-ի կիրառումը	Ժամկետը, երբ Կազմակերպությունը պլանավորում է առաջին անգամ կիրառել հրապարակումը	Առաջին կիրառման ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվության վրա
1	ՖՀՄՍ 16 Վարձակալություն	*ՖՀՄՍ 16 ստանդարտի համաձայն վարձակալը ճանաչում է վաձակալվող գույք հանդիսացող ակտիվները և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Վաձակալվող գույք հանդիսացող ակտիվները դիտարկվում և մաշվում են այլ ոչ ֆինանսական ակտիվների նման, իսկ պարտավորության գծով հաշվարկվում է տոկոսագումար: Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբում չափվում է վարձակալության ժամկետի ընթացքում վճարվելիք ապագա վարձավճարների ներկա արժեքով:*	2019թ. հունվար Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրելի է	2019թ. հունվար	Ազդեցությունը դեռևս պետք է որոշվի
2	ՖՀՄՄԿ 23 Շահութահարկի գծով անորոշություն (հրապարակվել է 2017թ. հունիսին)	*Մեկնաբանությունը ներկայացնում է, թե ինչպես որոշել հարկվող շահույթը/վնասը, հարկային բազան, չօգտագործված հարկային վնասները, չօգտագործված հարկային զեղչերը և հարկային տոկոսադրույքները, երբ առկա է անորոշություն ՀՀՄՍ 12, "Շահութահարկեր", ստանդարտի հաշվառման նպատակով:*	Ուժի մեջ են մտնում 2019թ. հունվար Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրելի է	2019թ. հունվար	Ազդեցություն չի նախատեսվում

3. Նշանակալի հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ընկերությունը կատարում է որոշ գնահատումներ և ենթադրություններ ապագա ժամանակաշրջանների վերաբերյալ: Գնահատումներն ու դատողությունները մշտապես վերանայվում են՝ հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, ինչպես նաև ապագա իրադարձությունների վերաբերյալ ողջամիտ ակնկալիքների վրա: Այդուհանդերձ, փաստացի փորձը կարող է տարբերվել կատարված գնահատումներից և ենթադրություններից: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումները և ենթադրությունները, որոնք պարունակում են զգալի ռիսկ, քանի որ հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումների պատճառ հանդիսանալ:

<u>Գնահատումներ և ենթադրություններ</u>

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները հիմնված են ղեկավարության գնահատականների վրա և կարող են հետագայում փոփոխվել (տե՛ս Ծանոթագրություն 27): Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի ղեկավարությունը վերանայում և անհրաժեշտության դեպքում փոփոխում է հիմնական միջոցների մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետների վերաբերյալ գնահատումները:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի և տրված փոխառությունների հավաքագրելիությունը

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի հավաքագրելիության գծով հաշվապահական հաշվառման գնահատումները կապվում են վարկային ռիսկերի հետ: Ծանոթագրություն 4-ում անդրադարձ է կատարվում ֆինանսական ակտիվների և դրանց թվում դեբիտորական պարտքերի և փոխառությունների վարկային ռիսկերի գնահատմանը:

Իրական արժեքի չափում

Մի շարք ակտիվներ և պարտավորություններ պահանջվում է չափել իրական արժեքով և/կամ բացահայտել դրանց իրական արժեքը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում:

Ընկերության ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափման համար հնարավորինս օգտագործվում են շուկայական դիտելի ելակետային տվյալներ: Իրական արժեքի չափման համար օգտագործվող ելակետային տվյալները դասակարգվում են ըստ տարբեր մակարդակների՝ կախված նրանից, թե որքանով են գնահատման մեթոդի մեջ օգտագործվող տվյալները դիտելի («իրական արժեքի հիերարխիա»):

- *Մակարդակ 1. Նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճգրտված)*

- *Մակարդակ 2: Ուղղակի կամ անուղղակիորեն դիտելի ելակետային տվյալներ՝ բացառությամբ 1-ին մակարդակում ներառվող գնանշվող գներից*

- *Մակարդակ 3: Ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ (այսինքն՝ հիմնված չեն շուկայական տվյալների վրա)*

Ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգումը վերոնշյալ մակարդակներում հիմնվում է ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալների վրա, որոնք ունեն զգալի ազդեցություն իրական արժեքի չափման վրա: Տեղափոխությունը մի մակարդակից մյուսը ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում այն տեղի է ունենում:

4. Ֆինանսական գործիքներ - Ռիսկերի կառավարում

Իր գործունեության արդյունքում Ընկերությունը կարող է ենթարկվել հետևյալ ֆինանսական ռիսկերին՝

- Պարտքային ռիսկ
- Իրական արժեքի կամ դրամական միջոցների հոսքերի տոկոսադրույքային ռիսկ
- Արտարժութային ռիսկ
- Այլ գնային ռիսկ
- Իրացվելիության ռիսկ

Ընկերությունը կարող է ենթարկվել իր կողմից ֆինանսական գործիքների օգտագործումից առաջացող ռիսկերի, ինչպես բնորոշ է մյուս բոլոր ձեռնարկատիրական գործունեություններին: Սույն ծանոթագրությունում ներկայացված են Ընկերության նպատակները, քաղաքականությունը, ռիսկերի կառավարման գործընթացները և դրանց չափման մեթոդները: Սույն ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված է քանակական տեղեկատվություն վերոնշյալ ռիսկերի վերաբերյալ:

Ֆինանսական գործիքներից առաջացող ռիսկերի, Ընկերության նպատակների, քաղաքականության, ռիսկերի կառավարման գործընթացների և դրանց չափման մեթոդների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջանների համեմատ էական փոփոխություններ չեն գրանցվել (եթե այլ բան սահմանված չէ):

(ա) Հիմնական ֆինանսական գործիքներ

Ընկերության հիմնական ֆինանսական գործիքները, որոնցից առաջանում են ֆինանսական գործիքների ռիսկեր, ներկայացված են ստորև.

- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր,
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ,
- Ժամկետային ավանդներ
- Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր
- Փոփոխական տոկոսադրույքով վարկեր

(բ) Ֆինանսական գործիքներ ըստ կատեգորիաների

Ֆինանսական ակտիվներ

	Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	
	31.12.18թ.	31.12.17թ.
	հազար դրամ	հազար դրամ
Ժամկետային ավանդներ	12,985,387	8,042,165
Տրամադրված փոխառություններ	4,688	5,008
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,550,719	2,826,137
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	232,496	1,227,704
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	14,773,290	12,101,014

Ֆինանսական պարտավորություններ

	Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	
	31.12.18թ.	31.12.17թ.
	հազար դրամ	հազար դրամ
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	7,576,256	5,949,950
Վարկեր և փոխառություններ	68,401,371	56,126,299
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	75,977,627	62,076,249

(գ) Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքները ներառում են դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր, արժեթղթերում արված ներդրումները, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր, ինչպես նաև վարկերը և փոխառությունները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների, առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը հավասարվում է իրական արժեքին դրանց կարճաժամկետ բնույթի հետևանքով:
Հավելված Ա-ում ներկայացված են իրական արժեքի հիերարխիայի, գնահատման մեթոդների, ինչպես նաև արժեթղթերում արված ներդրումների, վարկերի ու փոխառությունների իրական արժեքի որոշման հետ կապված նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալների մանրամասներ, որոնք ընդգրկված են իրական արժեքի հիերարխիայի 1-ից 3-րդ մակարդակներում:

Ընդհանուր նպատակներ, քաղաքականություն և գործընթացներ

Ընկերության գլխավոր տնօրենը ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում Ընկերության ռիսկերի կառավարման նպատակների և քաղաքականության որոշման համար և իրավասու է պլանավորել և իրականացնել նպատակների և քաղաքականության արդյունավետ իրագործման գործընթացներ: Գլխավոր տնօրենը ամսական կտրվածքով հաշվետվություններ է ստանում Ընկերության ֆինանսական տնօրենից՝ այսպիսով ստուգելով գործընթացների արդյունավետությունը և սահմանված նպատակների և քաղաքականության պատշաճությունը:

Ընկերության նպատակն է սահմանել քաղաքականություն, որը հնարավորինս կնվազեցնի ֆինանսական գործիքների հետ կապված ռիսկերը՝ չանդրադառնալով Ընկերության գործունեության անընդհատության և արդյունավետության վրա: Այդ քաղաքականության մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնասների ռիսկ է՝ պայմանավորված հաճախորդի կամ ֆինանսական գործիքի կողմերի պայմանագրային պարտականությունների չկատարմամբ: Ընկերությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, որը հիմնականում առաջանում է ապառիկ վաճառքից:

Պարտքային ռիսկն առաջանում է նաև դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից և բանկերում ու ֆինանսական հաստատություններում ներդրած ավանդներից: Վերջիններիս դեպքում ընդունելի են միայն բարձր վարկանիշ ունեցող կողմերը:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ հետագա բացահայտումները, որոնք ո՛չ ժամկետանց են, ո՛չ էլ արժեզրկված, ներկայացված են Ծանոթագրություն 16-ում:

Դրամական միջոցներ բանկում և կարճաժամկետ ավանդներ

Դրամական միջոցներ պահվում են հետևյալ բանկերում՝

	31 դեկտեմբեր 2018		31 դեկտեմբեր 2017	
	Դրամական միջոցներ բանկերում հազար դրամ	Կարճաժամկետ ավանդներ հազար դրամ	Դրամական միջոցներ բանկերում հազար դրամ	Կարճաժամկետ ավանդներ հազար դրամ
ՀՀ Ֆին նախարարություն	102,038	-	78,875	-
«Արդշինբանկ» ՓԲԸ	64,527	5,947,053	899,303	1,002,117
«Ամերիաբանկ » ՓԲԸ	42,252	-	10,711	500,805
«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ	22,149	7,038,334	237,388	6,539,242
Այլ	570	-	187	-
	231,536	12,985,387	1,226,464	8,042,165

Ընկերության ֆինանսական տնօրենը կանոնավոր կերպով ստուգում է բանկերի վարկանիշները: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործընկերների պարտականութունների չկատարման հետևանքով առաջացող վնասներ չեն ակնկալվում:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն առաջանում է Ընկերության տոկոսաբեր, առևտրային և արտարժութային ֆինանսական գործիքներից: Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական միջոցների հոսքերի տատանումների ռիսկն է տոկոսադրույքի (տոկոսադրույքային ռիսկ), արտարժութային փոխարժեքի (արտարժութային ռիսկ) կամ այլ շուկայական գործոնների (այլ շուկայական գործոնների ռիսկ) հետևանքով:

Արտարժութային ռիսկ

Արտարժութային ռիսկն առաջանում է, երբ Ընկերության առանձին կազմակերպությունների

գործարքներն արտահայտված են վերջիններիս ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով: Ընկերության քաղաքականության համաձայն՝ թույլատրվում է Ընկերության կազմակերպություններին ֆունկցիոնալ արժույթով պարտավորությունները հնարավորության դեպքում մարել տվյալ արժույթով արտահայտված գործարքներից ստացված դրամական միջոցներով: Եթե Ընկերության կազմակերպություններն ունեն ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արտահայտված պարտավորություններ (և դրանք մարելու համար տվյալ արժույթով արտահայտված անբավարար միջոցներ), հնարավորության դեպքում, այդ արժույթով արտահայտված դրամական միջոցները կփոխանցվեն Ընկերության այլ կազմակերպություններից:

Վերոնշյալ քաղաքականության շարունակական արդյունավետությունը վերահսկելու համար Խորհուրդը ստանում է մարման ենթակա պարտավորությունների և ակնկալվող դրամական միջոցների մնացորդների գծով ամսական կանխատեսում՝ ըստ Ընկերության հիմնական արժույթների:

Ընկերության արտարժութային ռիսկը հիմնականում առաջանում է ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և SDR-ով ստացված վարկերի գծով պարտավորություններից ինչպես նաև խոշոր մատակարարներից ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով կատարած ձեռքբերումներից:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության զուտ ենթարկվածությունը արտարժութային ռիսկին ներկայացված է ստորև՝

Զուտ արտարժութային ակտիվներ/(պարտավորություններ)	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
EUR	(29,479,910)	(24,720,866)
USD	(34,621,685)	(28,087,555)
SDR	(5,255,096)	(3,728,776)
Զուտ ակտիվային/(պասիվային) դիրք	(69,356,691)	(56,537,197)

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ դրամի նկատմամբ եվրոյի 10% արժևորման ազդեցությունը եվրոյով արտահայտված ֆինանսական գործիքների վրա (այլ տվյալների անփոփոխ մնալու դեպքում) կհանգեցներ տարվա շահույթի (հարկումից հետո) և զուտ ակտիվների 2,948 մլն դրամով (2017թ.՝ 2,472 մլն դրամով) նվազման, իսկ 10% արժեզրկման ազդեցությունը՝ տարվա շահույթի (հարկումից հետո) և զուտ ակտիվների աճին՝ նույն գումարների չափով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի 10% արժևորման ազդեցությունը ԱՄՆ դոլարով արտահայտված ֆինանսական գործիքների վրա (այլ տվյալների անփոփոխ մնալու դեպքում) կհանգեցներ տարվա շահույթի (հարկումից հետո) և զուտ ակտիվների 3,462 մլն դրամով (2017թ.՝ 2,809 մլն դրամով) նվազման, իսկ 10% արժեզրկման ազդեցությունը՝ տարվա շահույթի (հարկումից հետո) և զուտ ակտիվների աճին՝ նույն գումարների չափով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ դրամի նկատմամբ SDR-ի 10% արժևորման ազդեցությունը SDR-ով արտահայտված ֆինանսական գործիքների վրա (այլ տվյալների անփոփոխ մնալու դեպքում) կհանգեցներ տարվա շահույթի (հարկումից հետո) և զուտ ակտիվների 526 մլն դրամով (2017թ.՝ 373 մլն դրամով) նվազման, իսկ 10% արժեզրկման ազդեցությունը՝ տարվա շահույթի (հարկումից հետո) և զուտ ակտիվների աճին՝ նույն գումարների չափով:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է Ընկերության գործող կապիտալի կառավարումից, ֆինանսական ծախսերից և պարտքային գործիքների հիմնական գումարների մարումներից: Իրացվելիության ռիսկը կապված է Ընկերության՝ ֆինանսական պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում մարելու հետ կապված դժվարությունների հետ:

Համաձայն Ընկերության քաղաքականության՝ Ընկերությունը պետք է ունենա պարտավորությունների մարման համար բավարար դրամական միջոցներ: Այս առումով այն ձգտում է պահպանել բավարար դրամական միջոցներ (կամ համաձայնեցված միջոցներ), որպեսզի սահմանված ժամկետներում կարողանա մարել պարտավորությունները: Ընկերությունը նաև փորձում է նվազեցնել իրացվելիության ռիսկը՝ հաստատուն դարձնելով իր երկարաժամկետ փոխառությունների տոկոսադրույքները (հետևաբար և դրամական միջոցների հոսքերը). վերջիններիս մասին ներկայացվել է «Տոկոսադրույքային ռիսկ» բաժնում:

Խորհուրդը ստանում է 12 ամսվա դրամական միջոցների հոսքերի գծով ամսական կանխատեսումներ, ինչպես նաև մանրամասներ դրամական միջոցների մնացորդների և Ընկերության կատարած ներդրումների արժեքի մասին: Համաձայն ֆինանսական տարվա վերջում կատարված կանխատեսումների՝ բոլոր հնարավոր ողջամիտ հանգամանքներում Ընկերությունը կունենա իր պարտավորությունները մարելու համար բավարար իրացվելի միջոցներ:

Ընկերության իրացվելիության ռիսկը կառավարվում է Ընկերության գանձապետական գործառույթի միջոցով: Յանկացած գործառնության համար Ընկերության գանձապետարանի կողմից նախատեսվում են համապատասխան միջոցներ, որոնց գումարը կախված է բյուջեից: Բյուջեն հաստատվում է տեղական մակարդակով և նախապես համաձայնեցվում է Խորհրդի հետ՝ այսպիսով հնարավոր դարձնելով դրամական միջոցների գծով Ընկերության կարիքների կանխատեսումը: Ընկերության կազմակերպությունների միջոցներն ավելացվում են Ընկերության ֆինանսական տնօրենի հաստատմամբ: Երբ գումարը գերազանցում է որոշակի սահմանաչափը, անհրաժեշտ է ստանալ նաև Խորհրդի հաստատումը:
Ստորև ներկայացված են Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունների (չզեղչված պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր) մարման պայմանագրային ժամկետները:

Առ 31-ը դեկտեմբերի 2018թ.	**Մինչև 6 ամիս**	**6-ից 12 ամիս**	**1-ից 5 տարի**	**5 տարուց ավելի**
	հազար դրամ	**հազար դրամ**	**հազար դրամ**	**հազար դրամ**
Վաճառքի գծով և այլ կրեդիտորական պարտքեր	**4,435,670**	**3,140,586**	**-**	**-**
Վարկեր և փոխառություններ	**1,666,166**	**2,224,872**	**27,505,964**	**71,128,930**
Ընդամենը	**6,101,836**	**5,365,458**	**27,505,964**	**71,128,930**

Առ 31-ը դեկտեմբերի 2017թ.	**Մինչև 6 ամիս**	**6-ից 12 ամիս**	**1-ից 5 տարի**	**5 տարուց ավելի**
	հազար դրամ	**հազար դրամ**	**հազար դրամ**	**հազար դրամ**
Վաճառքի գծով և այլ կրեդիտորական	2,769,135	2,602,486	578,330	-
Վարկեր և փոխառություններ	1,327,194	1,674,971	25,371,572	41,778,340
Ընդամենը	4,096,329	4,277,457	25,949,902	41,778,340

Կապիտալին վերաբերող բացահայտումներ

Ընկերության կապիտալը ներառում է սեփական կապիտալի հետևյալ տարրերը՝ բաժնեմասային կապիտալ, էմիսիոն եկամուտ, պահուստային կապիտալ և չբաշխված շահույթ:

Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալն այնպես, որ

- Կազմակերպությունը կարողանա շարունակել իր գործունեությունը տեսանելի ապագայում (գործունեության անընդհատությունը)՝ բաժնետերերի և այլ շահառուների համար ապահովելով համապատասխան հատուցումներ,
- Կազմակերպությունը կարողանա ապահովել բաժնետերերին պատշաճ հատուցումներով՝ ապրանքների և ծառայությունների գները սահմանելով ռիսկի մակարդակին համապատասխան:

Ընկերությունը սահմանում է անհրաժեշտ կապիտալի չափը ռիսկին համամասնորեն: Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և կատարում է ճշգրտումներ՝ տնտեսական պայմանների փոփոխություններին և բազիսային ակտիվների ռիսկային բնութագրիչներին համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու նպատակով Ընկերությունը կարող է ճշգրտել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների չափը, վերադարձնել բաժնետերերին կապիտալը, թողարկել նոր բաժնետոմսեր կամ պարտքը նվազեցնելու նպատակով վաճառել ակտիվները:

Ընկերությունը վերահսկում է կապիտալի կառուցվածքը՝ հիմք ընդունելով պարտքի և ճշգրտված կապիտալի գործակիցը: Այդ գործակիցը հաշվարկվում է որպես զուտ պարտքի և ճշգրտված կապիտալի հարաբերակցություն: Զուտ պարտքը իրենից ներկայացնում է պարտքի հանրագումար (ինչպես արտացոլված է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում)՝ հանած դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Ընկերության պարտքի և կապիտալի հարաբերակցությունը 2018 և 2017թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է.

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Վարկեր և փոխառություններ	68,401,371	56,126,299
Նվազեցրած: դրամական միջոցներ և ժամկետային ավանդներ	(13,217,883)	(9,269,869)
Զուտ պարտք	55,183,488	46,856,430
Սեփական կապիտալ	23,422,996	20,982,550
Զուտ պարտքի և կապիտալի հարաբերակցություն	235.60%	223.31%

5. Հասույթ

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայություններ		
Հայաստանի Հանրապետությունում	**5,902,572**	9,708,177
Հայաստանից Իրան	**1,877,003**	2,207,504
	7,779,575	11,915,681
Արտադրված էներգիայի վաճառք	**61,796**	83,580
Հասույթ այլ ծառայություններից	**15,850**	36,290
	7,857,221	12,035,551

Էլեկտրաէներգիայի ցանցին էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունների սակագները հետևյալն են (առանց ԱԱՀ)

Մեկնարկի ամսաթիվ	դրամ/կՎտժ
01.02.2018	1.1169
01.02.2017	1.8524
01.08.2016	1.2802

«Լոռի-1» քամու տուրբինային կայանում արտադրված էլեկտրաէներգիայի սակագները հետևյալն են(առանց ԱԱՀ).

Մեկնարկի ամսաթիվ	դրամ/կՎտժ
01.07.2018	42.845
01.07.2017	42.739
01.07.2016	42.645

6. Վաճառքի ինքնարժեք

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Աշխատավարձ	**2,847,110**	2,261,170
Հատուցումներ աշխատակիցներին	**1,100,508**	1,182,153
Նյութերի արժեք	**47,564**	102,720
Վաճառված էներգիայի ինքնարժեք	**16,402**	41,388
Էլեկտրաէներգիայի արժեք	**1,091**	849
Տրանսֆորմատորի յուղի կրճատ վերլուծության ծախս	**5,165**	10,018
Հիմնական միջոցների վերանորոգման ծախսեր	**28,840**	9,809
Այլ	**1,032**	1,189
	4,047,712	3,683,494

7. Այլ եկամուտ

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Գույքի վարձակալությունից եկամուտ	56,372	55,227
Նյութական վնասի փոխհատուցում	37,600	-
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներից եկամուտ	1,249	382,248
Հաշվեգրված տույժեր և տուգանքներ	275	50,267
Այլ	47,792	7,236
	143,288	494,978

8. Վարչական ծախսեր

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Հատուցումներ աշխատակիցներին	1,001,803	1,147,327
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	161,930	130,911
Չփոխհատուցվող հարկեր և այլ պարտադիր վճարներ	50,093	47,410
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	49,754	63,795
Ներկայացուցչական և գործուղման ծախսեր	26,848	46,037
Վառելիքի ծախս	35,383	41,607
Հիմնական միջոցների պահպանման և սպասարկման ծախսեր	11,641	27,936
Խորհրդատվական և աուդիտորական ծախսեր	11,171	31,881
Այլ	64,756	66,931
	1,413,379	1,603,835

Առանցքային կառավարչական անձնակազմին փոխհատուցումներ

Առանցքային կառավարչական անձնակազմը ներառում է այն անձանց, ովքեր իրավասու են և պատասխանատվություն են կրում Ընկերության գործունեության պլանավորման, կառավարման և վերահսկողության իրականացման համար՝ գլխավոր տնօրենը, գլխավոր տնօրենի տեղակալները, գլխավոր ճարտարագետը/տեխնիկական տնօրենը, մասնաճյուղերի տնօրենները, վերջիններիս տեղակալները և մասնաճյուղերի գլխավոր ճարտարագետները:
Առանցքային կառավարչական անձնակազմի փոխհատուցումները 2018թ. ընթացքում կազմել են 234 մլն դրամ (2017թ. ընթացքում՝ 245 մլն դրամ):

9. Այլ ծախսեր

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Մաշվածություն	**510,559**	510,559
Վնաս երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքի զեղչումից	**137,259**	145,397
Տույժեր և տուգանքներ	**35,545**	58,801
Հիմնական միջոցների լուծարման ծախսեր	**32,252**	-
Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի ծախսագրում	**29,533**	-
Գրասենյակային և ներկայացուցչական ծախսեր	**8,377**	11,590
Չփոխհատուցվող հարկեր	**8,212**	-
Նվիրատվության և օգնության գծով ծախսեր	**3,778**	10,330
Պաշարների դուրսգրումներ	**2,135**	609
Զուտ վնաս հիմնական միջոցների վաճառքից	**1,151**	6,290
Դեբիտորական պարտքերի դուրսգրումներ	**239**	-
Կառուցման մեջ գտնվող հիմնակամի միջոցների արժեզրկում	**18,183**	1,046,861
Զուտ վնաս պաշարների վաճառքից	**-**	10,494
Այլ	**20,277**	10,525
	807,500	1,811,456

10. Ֆինանսական եկամուտ

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Կարճաժամկետ բանկային ավանդներից տոկոսային եկամուտ	**1,312,906**	666,707
Բանկային հաշիվներից տոկոսակին եկամուտ	**1,979**	3,734
Տրամադրված փոխառություններից տոկոսային եկամուտ	**348**	299
	1,315,233	670,740

11. Ֆինանսական ծախսեր

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
ՀՀ Ֆինանսների նախարարությունից վարկերի գծով տոկոսային ծախսեր	**1,606,024**	496,802
Այլ վարկերի գծով տոկոսային ծախսեր	**567**	690
	1,606,591	497,492

12. Փոխարժեքային տարբերություններից (վնաս)/օգուտ

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Վարկեր և փոխառություններ	**1,490,760**	(2,287,837)
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	**55,955**	(325,936)
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	**6,167**	9,882
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	**1,723**	(139)
Այլ	**(27)**	(496)
	1,554,578	(2,604,526)

13. Շահութահարկի գծով ծախս

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Ընթացիկ հարկային ծախս		
Ընթացիկ ժամանակաշրջանի շահութահարկ	1,085,601	1,541,275
Նախորդ ժամանակաշրջանների պահուստի պակաս հաշվարկի հետ կապված ճշգրտում	-	-
Ընդամենը ընթացիկ հարկ	1,085,601	1,541,275
Հետաձգված հարկային ծախս (փոխհատուցում)		
Ժամանակավոր տարբերությունների ծագումը և հակադարձումը	(530,909)	309,682
Հարկային վնասներ	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ծախս (փոխհատուցում)	(530,909)	309,682
	554,692	1,850,957

Տարվա փաստացի հարկային ծախսերի և շահութահարկի սահմանված դրույքի միջև տարբերության պատճառները ներկայացված են ստորև.

	2018թ. Գումար (հազար դրամ)	2018թ. Արդյունավետ դրույք	2017թ. Գումար (հազար դրամ)	2017թ. Արդյունավետ դրույք
Տարվա շահույթ (վնաս)	2,440,446		1,149,509	
Շահութահարկի գծով փոխհատուցում (ծախս)	554,692		1,850,957	
Շահույթ (վնաս) մինչև հարկումը	2,995,138		3,000,466	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված շահութահարկի դրույքաչափով 20% (2018թ.՝ 20%)	599,028	20.00%	600,093	20.00%
Հարկային նպատակով չնվազեցվող ծախսեր (չհարկվող եկամուտներ), զուտ	(44,336)	-1.48%	1,250,864	41.69%
Ընդամենը հարկային ծախս (փոխհատուցում)	554,692	18.52%	1,850,957	61.69%

Գնահատումներ և ենթադրություններ

Ընկերությունը ենթակա է շահութարկով հարկման և շահութահարկի պահուստի որոշման համար անհրաժեշտ են նշանակալի դատողություններ: Ձեռնարկատիրական բնականոն գործունեության պայմաններում որոշ գործարքների և հաշվարկների գծով առկա է որոշակի անորոշություն: Արդյունքում, Ընկերությունը ճանաչում է հարկային պարտավորությունները՝ ելնելով այն գնահատումներից, թե արդյոք կառաջանան լրացուցիչ հարկեր և տոկոսներ: Այդ հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ չնայած Ընկերության այն համոզմունքի, որ հարկային հաշվարկը հիմնավոր է՝ այնուամենայնիվ, ընկերությունը գտնում է, որ որոշ դրույթներ հարկային մարմինների կողմից հավանական է, որ լիովին հիմնավորված չհամարվեն: Ելնելով մի շարք գործոնների գնահատումից, այդ թվում՝ նախկին փորձից և հարկային օրենսդրության մեկնաբանություններից՝ Ընկերությունը գտնում է, որ հաշվեգրված հարկային պարտավորությունները խելամիտ են: Վերոնշյալ գնահատումը հիմնված է ենթադրությունների և գնահատումների վրա, որոնք կարող են ներառել ապագա իրադարձությունների վերաբերյալ մի շարք դատողություններ: Տարբերությունները կարող են ազդել շահութահարկի ծախսի վրա, այն չափով, որքանով վերջնական հարկային արդյունքը տարբերվում է հաշվառված գումարից:

14. Հիմնական միջոցներ

	Հողեր	Շենքեր, շինություններ և կառուցվածքներ	Փոխանցող հարմարանքներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Տրանսպորտային և միջոցներ	Արտադրական գույք և այլն	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
(ա) Սկզբնական արժեք կամ վերագնահատված արժեք	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*	*հազար դրամ*
Առ 1-ը հունվարի 2017թ.	1,084,322	7,404,825	67,113,983	55,766,045	761,790	2,015,015	19,366,163	153,512,143
Ավելացումներ	491,988	51,019	301,024	41,276	35,320	87,376	15,395,831	16,403,834
Օտարումներ	(923)	(25,588)	(41,388)	(1,337,111)	(37,041)	(5,275)	-	(1,447,326)
Առ 31-ը դեկտեմբերի 2017թ.	1,575,387	7,430,256	67,373,619	54,470,210	760,069	2,097,116	34,761,994	168,468,651
Առ 1 հունվարի 2018թ.	**1,575,387**	**7,430,256**	**67,373,619**	**54,470,210**	**760,069**	**2,097,116**	**34,761,994**	**168,468,651**
Ավելացումներ	**34,292**	**10,465**	**204,015**	**16,354**	**716,332**	**162,003**	**18,422,406**	**19,565,867**
Օտարումներ	**-**	**-**	**(290,158)**	**(14,779)**	**-**	**(3,578)**	**-**	**(308,515)**
Ներքին շարժ	**-**	**-**	**13,889,088**	**102,055**	**-**	**-**	**(13,991,143)**	**-**
Ճշգրտում	**(3,901)**	**-**	**(85,000)**	**-**	**(87,450)**	**(6,032)**	**(468,805)**	**(651,188)**
Առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	**1,605,778**	**7,440,721**	**81,091,564**	**54,573,840**	**1,388,951**	**2,249,509**	**38,724,452**	**187,074,815**
(բ) Կուտակված մաշվածություն								
Առ 1 հունվարի 2017թ.	-	5,197,414	48,973,301	37,575,531	488,762	1,207,791	-	93,442,799
Մաշվածություն	-	209,930	1,007,906	1,573,031	37,543	125,362	-	2,953,772
Օտարումներ	-	(21,252)	(26,080)	(734,989)	(34,721)	(5,163)	-	(822,205)
Ճշգրտում	-	(214)	(0)	289	(64)	(11)	-	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2017թ.	-	5,385,878	49,955,127	38,413,862	491,520	1,327,979	-	95,574,366
Առ 1 հունվարի 2018թ.	-	**5,385,878**	**49,955,127**	**38,413,862**	**491,520**	**1,327,979**	-	**95,574,366**
Մաշվածություն	-	**211,950**	**1,480,967**	**1,578,164**	**91,961**	**141,880**	-	**3,504,922**
Օտարումներ	-	**-**	**(264,309)**	**(8,377)**	**(16,880)**	**(3,578)**	-	**(293,144)**
Առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	-	**5,597,828**	**51,171,785**	**39,983,649**	**566,601**	**1,466,281**	-	**98,786,144**
(գ) Կուտակված արժեզրկում								
Առ 1 հունվարի 2017թ.	-	6,923	162,184	2,471,274	1,820	17,475	-	2,659,676
Օտարումներ	-	-	(15,013)	(580,720)	-	-	-	(595,733)
Արժեզրկում	-	-	-	-	-	-	1,029,468	1,029,468
Առ 31 դեկտեմբերի 2017թ.	-	6,923	147,171	1,890,554	1,820	17,475	1,029,468	3,093,411
Առ 1 հունվարի 2018թ.	-	**6,923**	**147,171**	**1,890,554**	**1,820**	**17,475**	**1,029,468**	**3,093,411**
Ճշգրտում	-	-	-	-	-	-	-	-
Արժեզրկում	-	-	-	-	-	-	**18,182**	**18,182**
Առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	-	**6,923**	**147,171**	**1,890,554**	**1,820**	**17,475**	**1,047,650**	**3,111,593**
(գ) Զուտ հաշվեկշռային արժեք								
Առ 1-ը հունվարի 2017թ.	1,084,322	2,200,488	17,978,498	15,719,240	271,208	789,749	19,366,163	57,409,668
Առ 31-ը դեկտեմբերի 2017թ.	1,575,387	2,037,455	17,271,321	14,165,794	266,729	751,662	33,732,526	69,800,874
Առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.	**1,605,778**	**1,835,970**	**29,772,608**	**12,699,637**	**820,530**	**765,753**	**37,676,802**	**85,177,078**

Փոխանցվող հարմարանքներում ներառված է 10,423,922 հազար դրամի հաշվեկշռային արժեք ունեցող Իրան-Քաջարան գազատար խողովակաշարը: Խողովակաշարն Իրանից բնական գազ է տեղափոխում Հայաստանի գազի բաշխման ազգային ցանց: 2007թ Ընկերությունը Գազպրոմ-Արմենիա ՓԲԸ-ն 9,137,100 հազար դրամի կանխավճար է փոխանցել Ընկերությանը, սակայն, ի վերջո բազմիցս երկարաձգվել է; Համաձայն ստորագրված պայմանագրի վերջին տարբերակի՝ վաճառքը պետք է իրականացվի 2020թ ապրիլի 1-ը:

Վարկերը և փոխառությունները ապահովելու նպատակով Ընկերությունը 2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավադրել է 21,381 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեք ունեցող հիմնական միջոց:

Հիմնական միջոցների ավելացումները ներառում են.

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Ձեռքբերումներ	18,146,425	15,054,998
Կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	1,205,240	1,229,548
Կապիտալացված այլ ծախսեր	214,202	119,288
	19,565,867	16,403,834

Ընկերությունն ունի միայն նպատակային վարկեր և փոխառություններ: Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսերը հանդիսանում են կապիտալացման ժամանակաշրջանում կրած փոխառության ծախսումներ:

Հիմնական միիջոցների նվազեցումները հաշվեկշռային արժեքով ներառում են.

	2018թ. հազարդրամ	2017թ. հազարդրամ
Լուծարում	15,371	29,004
Օտարում	-	385
Արժեզրկում	18,182	1,029,468
	33,553	1,058,856

Անավարտ շինարարություն գծով ծախսումները նրառում են միջազգային ֆինանսական հաստատությունների և Հայաստանի Հայաստանի Կառավարության կողմից ֆինանսավորվող հետևյալ ծրագրերի շրջանակներում կատարված հետևյալ շինարարական աշխատանքների արժեքը.

	31.12.16թ.	31.12.17թ.	31.12.18թ.
	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ
Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիություն լրացուցիչ ծրագրի շրջանակներում կառուցվող օդային գծեր	13,141,539	14,484,324	6,242,009
Իրան-Հայաստան 3-րդ օդային գծի և Նորավան ենթակայանի կառուցում	4,672,659	12,752,401	19,748,638
Էլետրակահաղորդման ցանցի վերակառուցում ծրագրի շրջանակներուն Ագարակ և Շինուհայր ենթակայանների վերակառուցում	116,242	3,677,196	6,464,949
Էլեկտրոէներգիայի մատակարարման հուսալիություն ծրագրի շրջանակներում	126,510	1,416,725	635,247
Էլեկտրոէներգիայի հաղորդման ցանցի բարելավում ծրագրի շրջանակներում Աշնակ ենթակայանի վերակառուցում	136,216	1,132,498	4,470,735
Արարատ 2 և Եղեգնաձոր ենթակայանի վերակառուցում	-	6,575	-
*Հայաստան-Վրաստան օդային գծերի, Այրում և Դդմաշեն ենթակայանի կառուցում	1,172,804	-	
Այլ	193	129,605	-
	19,366,163	33,626,774	37,561,577

Մաշվածության գծով ծախսը բաշխվել է հետևյալ հոդվածներին.

	2018թ.	2017թ.
	հազար դրամ	**հազար դրամ**
Վաճառքի ինքնարժեք	**2,842,754**	2,321,327
Վարչական ծախսեր	**151,609**	121,886
Այլ ծախսեր	**510,559**	510,559
	3,504,922	2,953,772

31.12.18թ դրությամբ ամբողջությամբ մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմում է 35,781 մլն դրամ (31.12.17 թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 33,781 հազար դրամ):

15. Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ժամանակավոր տարբերությունների վրա՝ 20% (2017թ.՝ 20%) հարկային դրույքաչափով՝ պարտավորությունների մեթոդով:

Ստորև ներկայացված է հետաձգված հարկերի շարժը.

	2018թ. հազար դրամ	2017թ. հազար դրամ
Տարեսկզբի մնացորդ	556,219	865,901
Հաշվեգրում (նվազեցում) շահույթի և վնասի հաշվին	530,909	(309,682)
Տարեվերջի մնացորդ	1,087,128	556,219

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվել են բոլոր հարկային կորուստների և այլ ժամանակավոր տարբերությունների գծով, այն դեպքերում, երբ, ըստ ղեկավարության գնահատման՝ հավանական է, որ հետաձգված հարկային ակտիվը կվերականգնվի:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների շարժը (նախքան ՀՀՄՍ 12-ով թույլատրելի մնացորդների հաշվանցում կատարելը):
Հետաձգված հարկային պարտավորությունների, շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված գումարների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

	Ակտիվներ 2018թ. հազար դրամ	Պարտավորություններ 2018թ. հազար դրամ	Զուտ 2018թ. հազար դրամ	(Հաշվեգրված) / նվազեցված շահույթի կամ վնասի հաշվին 2018թ. հազար դրամ	(Հաշվեգրված) / նվազեցված սեփական կապիտալի հաշվին 2018թ. հազար դրամ
Հիմնական միջոցների արագացված մաշվածություն	-	(650,024)	(650,024)	608,594	-
Գազատարի համար կանխավճարների ստացում	1,795,942	-	1,795,942	(31,478)	-
Արձակուրդային վճարների պահուստավորում	29,219	-	29,219	-	-
Դեբիտորական պարտքի պահուստավորում	186,793	-	186,793	157,713	-
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	29,373	-	29,373	100,255	-
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	3,551	-	3,551	3,551	
Տրված կանխավճարներ	(5,102)	-	(5,102)	(5,102)	-
Վարկեր և փոխառություններ	-	(302,624)	(302,624)	(302,624)	-
Հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	2,039,781	(959,648)	1,087,128	530,909	-
Հարկի հաշվանցում	(959,648)	959,648	-	-	-
Հարկային ակտիվների ապաճանաչում	-	-	-	-	-
Զուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	1,087,128	-	1,087,128	530,909	-

	Ակտիվներ 2017թ. հազար դրամ	Պարտավոր ություններ 2017թ. հազար դրամ	Զուտ 2017թ. հազար դրամ	(Հաշվեգրված) / նվազեցված շահույթի կամ վնասի հաշվին 2017թ. հազար դրամ	(Հաշվեգրված) / նվազեցված սեփական կապիտալի հաշվին 2017թ. հազար դրամ
Հիմնական միջոցների արագացված մաշվածություն	-	(1,258,618)	(1,258,618)	(421,614)	-
Գազատարի համար կանխավճարների ստացում	1,827,420	-	1,827,420	-	-
Արձակուրդների պահուստավորում	29,219	-	29,219	4,887	-
Դեբիտորական պարտքի զեղչում	29,080	-	29,080	29,080	-
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	-	(70,882)	(70,882)	(70,882)	-
Տրված կանխավճարներ	-	-	-	88,232	-
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	-	60,615	-
Հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	1,885,719	(1,329,500)	556,219	(309,682)	-
Հարկի հաշվանցում	(1,329,500)	1,329,500	-	-	-
Հարկային ակտիվների ապաճանաչում	-	-	-	-	-
Զուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	556,219	-	556,219	(309,682)	-

16. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքեր	1,038,352	1,903,152
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր	494,803	893,110
Արտադրված էլեկտրաէներգիայի վաճառքից	11,715	20,831
Գործառնական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	5,849	7,457
Հիմնական միջոցների և այլ պաշարների վաճառքներից	-	603
Տույժ տուգանքների գծով	608,241	-
Այլ դեբիտորական պարտքեր	-	984
Անկանխատեսելի կորուստների պահուստ տույժ տուգանքների գծով	(608,241)	-
Ընդամենը որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր դասակարգված ֆինանսական ակտիվներ՝ բացառությամբ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	1,550,719	2,826,137
Ապրանքների և ծառայությունների գծով կանխավճարներ	244,091	309,731
Հարկերի և այլ վճարների տեսքով դեբիտորական պարտքեր	769,817	853,517
Այլ	2,635	12,212
	2,567,262	4,001,597

Որպես փոխառություն և դեբիտորական պարտք դասակարգված առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի իրական արժեքը էականորեն չի տարբերվում հաշվեկշռային արժեքից.

Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից դեբիտորական պարտքերը ներառում են «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» ՓԲԸ-ից ստացվելիք գումարը 843 մլն դրամ (2017թ. Դեկտեմբերի 31-ին 1,580 մլն դրամ): Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» ՓԲԸ-ի հետ 2017թ. նոյեմբերին կնքված համաձայնագրի համաձայն՝ կողմերը պայմանավորվել են 2015թ.-ից առկա մնացորդային գումար՝ 744մլն (2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,182 մլն դրամ) չափով վճարել մինչև 2022թ. մայիս ամիսը: 2018թ. Դեկտեմբերի 31-ին վերոնշյալ պարտքը զեղչվել է 12 % տոկոսադրույքով, որը կազմակերպության խելամիտ գնահատումն է: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» ՓԲԸ-ի պարտքը 495 մլն դրամի չափով դասակարգվել է երկարաժամկետ (893մլն դրամ 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ):
Ապրանքների վաճառքից և ծառայությունների մատուցումից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է 1 ամիս (2017թ.-1ամիս)

2018թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա չեն առևտրային դեբիտորական պարտքերը որոնք եղել են ժամկետանց, սակայն չեն արժեզրկվել (2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նույնը)

Ընկերությունը առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով վճարունակության ակնկալվող կորուստները գնահատելու նպատակով կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ի պարզեցված մոտեցումը՝ օգտագործելով ողջ ժամկետի համար վճարունակության ակնկալվող կորուստների գնահատում: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով վճարունակության ակնկալվող կորուստների հավաքական գնահատման նպատակով դեբիտորական պարտքերը խմբավորվում են ըստ նմանատիպ ռիսկայնության և ժամկետայնության: Ակնկալվող կորստի դրույքները հիմնված են Ընկերության նախորդ երեք տարիների կորուստների վիճակագրության վրա: Կորուստների պատմական դրույքը ճշրտվել է հաշվի առնելով Ընկերության հաճախորդների վրա ազդող ընթացիկ և ակնկալվող մակրոտնտեսական ցուցանիշները: Ղեկավարությունը հավատացած է, որ ստեղծված ժամկետանց դեբիտորական պարտքի գծով պահուստ չի պահանջվում:

Պետական բյուջեից դեբիտորական պարտքերը ներառում են

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
ԱԱՀ-ի գծով	418,791	400,307
Ոչ ռեզիդենտ շահութահարկի գծով	331,890	412,921
Այլ	19,136	40,289
	769,817	853,517

17. Կանխավճարներ հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար կանխավճարներ	5,376,558	5,495,436
Վարկերի գծով կանխավճարներ	464,432	3,305,370
Այլ	200	275
	5,841,190	8,801,081

Վարկերի գծով կանխավճարները ներառում են փոխատուներին վճարված ապահովագրական և այլ վճարներ.

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկ	437,577	820,669
Եվրոպական Ներդրումային Բանկ	26,855	26,855
Իրանի Արտահանման և Զարգացման Բանկ	-	1,833,664
ՍԱՆԻՐ Ինտերնեշընլ ՖԶԷ	-	562,309
ՀՀ Ֆինանսների նախարարության հետ ենթավարկային պայմանագրերի գծով վճարներ	-	-
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)	-	61,873
	464,432	3,305,370

18. Պաշարներ

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Շինանյութ	637,503	645,302
Նյութեր	652,183	382,259
Այլ	396,137	56,637
Պահեստամասեր	333,949	695,521
	2,019,772	1,779,719

Տարվա ընթացքում ծախս ճանաչված պաշարների գումարը կազմում 88,527 հազար դրամ (2017թ.՝ 123,574 հազար դրամ), որը ներառում է պաշարների դուրսգրումը՝ 9,687 հազար դրամ (2017թ.՝ դրամ 17,024) հազար դրամ:

19. Ժամկետային ավանդներ

	2018թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մայր գումար 31.12.18թ. դրությամբ հազար դրամ	Հաշվեգրված տոկոս 31.12.18թ. դրությամբ հազար դրամ	Հաշվեգրված տոկոս 2018թ. ընթացքում հազար դրամ	Տոկոսա դրույք	Մարման ժամկետ
«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ	3,600,000	24,362	335,934	13.0%	2019թ. ապրիլի 15
«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ	3,400,000	13,973	13,973	12.5%	2019թ. դեկտեմբերի 20
«Արդշինբանկ» ՓԲԸ	3,410,000	30,843	100,174	6.0%	2019թ. փետրվարի 4
«Արդշինբանկ» ՓԲԸ	2,500,000	6,209	261,990	12.9%	2019թ. հունվարի 29
	12,910,000	75,387			

	2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մայր գումար	Հաշվեգրված տոկոս 31 դեկտեմբեր 2017թ.-ի դրությամբ	Հաշվեգրված տոկոս 2017թ.- ընթացքում	Տոկոսա-դրույք	Մարման ժամկետ
	հազար դրամ	հազար դրամ	հազար դրամ		
«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ	3,600,000	25,299	211,636	13.5%	2018 թ. ապրիլի 13
«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ	2,900,000	13,944	13,944	13.5%	2018թ. դեկտ. 18
«Արդշինբանկ» ՓԲԸ	1,000,000	2,117	2,470	12.9%	2019թ. հունվարի 29
«Ամերիաբանկ » ՓԲԸ	500,000	805	11,162	8.4%	2018թ. սեպտ. 26
	8,000,000	42,165			

20. Դրամական միջոցներ

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Կանխիկ միջոցներ	960	1,240
Բանկային հաշիվներ	231,536	1,226,464
	232,496	1,227,704

Բանկային հաշիվների վրա պահվող դրամական միջոցների բացվածքը ըստ բանկերի ներկայացված է ծանոթագրություն 4-ում:

21. Սեփական կապիտալ

21.1 Բաժնետիրական կապիտալ

	Թողարկված և ամբողջությամբ վճարված			
	2018թ. քանակ	2018թ. հազար դրամ	2017թ. քանակ	2017թ. հազար դրամ
Սովորական բաժնետոմսեր հունվարի 1-ի դրությամբ (1)	648,363	8,995,388	648,583	8,820,728
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում կուտակված շահաբաժնի հաշվին 1 բաժնետոմսի անվանական արժեքի ավելացման ճանապարհով	-	-	-	177,712
Կանոնադրական կապիտալի նվազեցում բաժնետիրոջը գույքի փոխանցման արդյունքում	-	-	(220)	(3,052)
Սովորական բաժնետոմսեր դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ յուրաքանչյուրը (2)	648,363	8,995,388	648,363	8,995,388

21.2 Էմիսիոն եկամուտ

Էմիսիոն եկամուտն առաջանում է Ընկերության բաժնետոմսերի՝ դրանց անվանական արժեքից բարձր գումարով տեղաբաշխելու արդյունքում:
Էմիսիոն վնասը հետզնված բաժնետոմսերի անվանական արժեքի և դրանց դիմաց փոխանցված հատուցման արժեքի բացասական տարբերությունն է:

21.3 Շահաբաժիններ

2018թ. ընթացքում Ընկերությունը շահաբաժին չի վճարել (2017թ. ընթացքում վճարվել է 163.4 մլն դրամ շահաբաժին):

21.4 Պահուստային կապիտալ

Պահուստային կապիտալը ձևավորվում է ՀՀ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի համաձայն՝ բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով Ընկերության հնարավոր վնասների ազդեցությունը մեղմելու նպատակով:

22. Վարկեր և փոխառություններ

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Ընթացիկ մաս		
Գրավով ապահովված , այդ թվում՝		
Վարկեր Ֆինանսների նախարարությունից	3,333,156	1,456,514
Այլ վարկեր	685,026	151,118
	4,018,182	1,607,632
Ոչ ընթացիկ		
Վարկեր		
Գրավով ապահովված , այդ թվում՝		
Վարկեր Ֆինանսների նախարարությունից	51,466,115	45,094,776
Այլ վարկեր	12,917,074	9,423,891
	64,383,189	54,518,667
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ	68,401,371	56,126,299

Վարկերի հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Ստորև ներկայացված է Ընկերության վարկերը և փոխառությունները՝ ըստ արժույթների.

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
ՀՀ դրամ	6,307,576	5,127,839
Եվրո	25,181,964	21,829,714
ԱՄՆ դոլար	31,656,736	25,439,970
Հատուկ փոխառության իրավունք(SDR)	5,255,095	3,728,776
	68,401,371	56,126,299

ՀՀ Ֆինանսների նախարարությունից պայմանագրերը կնքվել են Հայաստանի Հանրապետության, ի դեմս Ֆինանսների նախարարության, և Ընկերության միջև ծանոթագրություն 14-ում նկարագրված տարբեր ծրագրերը ֆինանսավորելու համար:

Ենթավարկային պայմանագրերին նախորդել են Ֆինանսների նախարարության և միջազգային բանկերի ու կազմակերպությունների հետ կնքված վարկային պայմանագրերը: Համաձայն վարկային պայմանագրերի Հայաստանի Հանրապետությունը պարտավոր է ստացված ֆինանսավորման ընդհանուր գումարի չափով ենթավարկեր տրամադրել Ընկերությանը: ՀՀ Ֆինանսների նախարարությունը նաև պարտավոր է ծրագրերի իրագործման հետ կապված հարկերի և այլ ծախսերի համար Ընկերությանը համաֆինանսավորում տրամադրել:
Վարկերի հիմնական պայմաններն ու ժամկետները ներկայացված են ստորև
Հայաստանի Հանրապետության Ֆինանսների նախարարությունից վարկերը ներառում են՝

Ֆինանսական հաշվետվությունների մաս կազմող ծանոթագրություններ
2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)

Ֆինանսավարող կառույց	Պայմանագրի գումարը արժույթով	Արժույթ	Մարման ժամկետ	Տոկոսադրույք	Պայմանագրային տոկոսադրույք	Արդյունավետ տոկոսադրույք	Մնացորդը հազար ՀՀ դրամ 31 դեկտեմբերի 2018թ. Դրությամբ	Մնացորդը հազար ՀՀ դրամ 31 դեկտեմբերի 2017թ. Դրությամբ	Ֆինանսավորված ծրագիր
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	39,000,000	ԱՄՆ դոլար	15 մայիս 2036թ.	Փոփոխական	4.55%	4.49%	15,192,113	12,956,923	Էլեկտրամատակարարման հուսալիություն
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ		ՀՀ դրամ		Փոփոխական	4.55%	4.52%	3,353,187	3,233,607	Էլեկտրամատակարարման հուսալիություն
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	37,500,000	ԱՄՆ դոլար	15 փետրվար 2039թ.	Փոփոխական	4.44%	4.41%	6,352,136	3,398,352	Էլեկտրամատակարարման հուսալիություն
Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD		ՀՀ դրամ	15 փետրվար 2039թ.	Փոփոխական	4.44%	4.45%	592,197	300,371	Էլեկտրամատակարարման հուսալիություն
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	28,194,486	ԱՄՆ դոլար	15 նոյեմբեր 2039թ.	Փոփոխական	3.85%	4.50%	3,157,251	1,434,244	Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավում
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD		ՀՀ դրամ	15 նոյեմբեր 2039թ.	Փոփոխական	3.85%	3.82%	906,774	476,300	Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավում
Ասիական Զարգացման Բանկ(ADB)	15,192,292	ՀՓԻ	15 մայիս 2039թ.	Հաստատուն	3.14%	3.12%	5,255,095	3,728,775	Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնում
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Ասիական Զարգացման Բանկ(ADB)		ՀՀ դրամ	15 մայիս 2039թ.	Հաստատուն	3.14%	3.13%	1,195,134	844,953	Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	10,200,000	Եվրո	30 դեկտեմբեր 2054թ.	Հաստատուն	0.75%	4.17%	529,819	549,719	Կովկասյան Էլեկտրահաղորդման ցանց I
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)		ՀՀ դրամ	30 դեկտեմբեր 2054թ.	Հաստատուն	0.75%	0.75%	218,582	218,581	Կովկասյան Էլեկտրահաղորդման ցանց I
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	83,000,000	Եվրո	30 դեկտեմբեր 2030թ.		1.80%	1.80%	-	-	Կովկասյան Էլեկտրահաղորդման ցանց III
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	7,300,000	Եվրո	30 հունիսի 2024թ.	Հաստատուն	2.76%	6.69%	4,040,733	3,803,564	Գյումրի II ենթակայանի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	7,300,000	Եվրո	30 հունիսի 2049թ.	Հաստատուն	0.75%	0.75%	1,662,574	2,024,999	Գյումրի II ենթակայանի վերականգնում
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)		ՀՀ դրամ		Հաստատուն	0.75%	0.75%	-	2,059	Գյումրի II ենթակայանի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	14,060,000	Եվրո	31 դեկտեմբեր 2038թ.	Հաստատուն	0.75%	0.72%	5,388,440	5,928,391	Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնում
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	75,000,000	Եվրո	30 դեկտեմբեր 2029թ.	Հաստատուն	1.85%	1.85%	-	-	Կովկասյան Էլեկտրահաղորդման ցանց I
Համաշխարհային Բանկ (WB)	19,600,000	ԱՄՆ դոլար	05 դեկտեմբերի 2033թ.	Հաստատուն	0.50%	0.49%	5,758,220	6,147,094	Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման և բաշխման համակարգ
Ֆինանսների Նախարարություն	8,988,290	ԱՄՆ դոլար	17 դեկտեմբերի 2022թ.	Հաստատուն	0.50%	0.49%	1,197,016	1,503,356	
Եվրոպական Ներդրումային Բանկ	10,000,000	Եվրո	Վարկի օգտագործման պահից 4-20 տարվա ընթացքում	Հաստատուն կամ լողացող/սահմանվում է վարկի օգտագործման պահից ԵՆԲ կողմից			-	-	Կովկասյան Էլեկտրահաղորդման ցանց I
							54,799,271	46,551,288	

Այլ վարկերը ներառում են՝

Ֆինանսավորող կառույց	Պայմանագրի գումարը արժույթով	Արժույթ	Մարման Ժամկետ	Տոկոսադրույք	Պայմանագրային տոկոսադրույք	Արդյունավետ տոկոսադրույք	Մնացորդը հազար ՀՀ դրամ 31 դեկտեմբերի 2018թ. Դրությամբ	Մնացորդը հազար ՀՀ դրամ 31 դեկտեմբերի 2017թ. Դրությամբ	Ֆինանսավորված ծրագիր
Իրանի Արտահանման և Զարգացման Բանկ(ԻԱԶ	83,083,000	Եվրո	15 սեպտեմբեր 2026թ.	Փոփոխական	4.00%	5.70%	10,794,956	7,215,567	Իրան- Հայաստան 400կվ երկրորդ էլեկտրահաղորդման գիծ և համապատասխան ենթակայանի շինարարություն
Սանիր Ինթերնեյշնլ ՏԶԷ	24,817,000	Եվրո	15 մարտ 2021թ.	Փոփոխական	3.00%	4.33%	2,765,443	2,307,474	Իրան- Հայաստան 400կվ երկրորդ էլեկտրահաղորդման գիծ և համապատասխան ենթակայանի շինարարություն
Հայաստանի Վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգախնայողության Հիմնադրամ(R2e2)	77,500,000	ՀՀ դրամ	21նոյեմբեր 2021- 01 հուլիս 2024թ.		0.00%	12.00%	41,701	51,970	Էներգիայի խնայման ծրագիր
							13,602,100	9,575,011	

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը ունի 160,195 մլն դրամի չօգտագործված փոխառու միջոցներ (2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 165,360 մլն դրամ):

Վարկերի շարժը ներկայացված է ստորև հազար դրամներով՝

Վարկատու	Պայմանագրի գումարը արժույթով	Պայմանա գրի արժույթը	Մնացորդը 2018թ. Հունվարի 1-ի դրությամբ	Ստացված վարկեր	Վարկերի մարումներ	Հաշվեգրված տոկոսներ	Մարված տոկոսներ	Արտարժույթի Փոխարժեքայի ն տարբերությու	Մնացորդը 2018թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	39,000,000	ԱՄՆ դոլար	12,956,923	2,137,714	-	602,103	(495,627)	(9,000)	15,192,113
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD		ՀՀ դրամ	3,233,607	93,436	-	149,427	(123,283)		3,353,187
Իրանի Արտահանման և Զարգացման Բանկ(ԻԱԶԲ)	83,083,000	Եվրո	7,215,566	5,981,838	(1,833,662)	539,862	(476,627)	(632,021)	10,794,956
World Bank	19,600,000	ԱՄՆ դոլար	6,147,094	-	(375,715)	29,430	(38,381)	(4,208)	5,758,220
KFW	14,060,000	Եվրո	5,928,391	-	(260,881)	41,036	(51,168)	(268,938)	5,388,440
KFW-Տրանշ 1	7,300,000	Եվրո	3,803,564	408,730	-	27,639	(28,479)	(170,721)	4,040,733
KFW-Տրանշ 1համաֆինանսավորում		ՀՀ դրամ	2,059	-	(2,059)	-	-		-
KFW-Տրանշ 2	7,300,000	Եվրո	2,024,999	-	(338,614)	125,745	(58,450)	(91,106)	1,662,574
Ֆինանսների նախարարություն	8,988,290	ԱՄՆ դոլար	1,503,356	-	(290,820)	7,220	(22,234)	(506)	1,197,016
Ասիական Զարգացման Բանկ(ADB)	15,192,292	ՀՓԻ	3,728,776	1,621,348	-	134,930	(117,609)	(112,350)	5,255,095
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Ասիական Զարգացման Բանկ(ADB)		ՀՀ դրամ	844,953	347,524	(581)	31,817	(28,579)		1,195,134
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	37,500,000	ԱՄՆ դոլար	3,398,353	2,870,263	(47,623)	259,011	(130,706)	2,838	6,352,136
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում- Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD		ՀՀ դրամ	300,371	282,600	(1,105)	21,136	(10,805)		592,197
Սանիր Ինթերնեյշնլ ՖԶԷ	24,817,000	Եվրո	2,307,474	1,121,906	(562,309)	80,634	-	(182,262)	2,765,443
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	28,194,486	ԱՄՆ դոլար	1,434,244	1,736,022	(22,552)	92,478	(84,544)	1,603	3,157,251
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD		ՀՀ դրամ	476,300	425,000	(1,045)	24,106	(17,587)		906,774
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	10,200,000	Եվրո	549,719	-	-	22,067	(16,831)	(25,136)	529,819
Ֆինանսների նախարարությունից Համաֆինանսավորում-Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)		ՀՀ դրամ	218,581	-	-	1,640	(1,639)		218,582
Հայաստանի Վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգախնայողության Հիմնադրամ(R2e2)-Զանգեզուր և Գորիս մասնաճյուղեր	27,600,000	ՀՀ դրամ	19,403	-	(3,067)	217	-		16,553
Հայաստանի Վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգախնայողության Հիմնադրամ(R2e2)-Արևելյան մասնաճյուղ	26,900,000	ՀՀ դրամ	17,145	-	(4,483)	182	-		12,844
Հայաստանի Վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգախնայողության Հիմնադրամ(R2e2)-Հարավային մասնաճյուղ	23,000,000	ՀՀ դրամ	15,422	-	(3,286)	168	-		12,304
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	83,000,000	Եվրո	-	-	-	115,714	(115,500)	(214)	-
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	75,000,000	Եվրո	-			104,574	(104,367)	(207)	-
Ընդամենը			**56,126,300**	**17,026,381**	**(3,747,802)**	**2,411,136**	**(1,922,416)**	**(1,492,228)**	**68,401,371**

Վարկերի շարժը համապատասխան արժույթներով ներկայացված է ստորև՝

Վարկատու	Պայմանագրի գումարը արժույթով	Պայմանագրի արժույթը	Մնացորդը 2018թ. Հունվարի 1-ի դրությամբ	Ստացված վարկեր	Վարկերի մարումներ	Հաշվեգրված տոկոսներ	Մարված տոկոսներ	Մնացորդը 2018թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկ (ՎԶՄԲ)/IBRD	39,000,000	ԱՄՆ դոլար	26,764,973	4,419,491	-	1,239,350	(1,018,929)	31,404,885
Իրանի Արտահանման և Զարգացման Բանկ(ԻԱԶԲ)	83,083,000	եվրո	12,438,488	10,526,921	(3,595,366)	949,185	(821,430)	19,497,798
World Bank	19,600,000	USD	12,697,985	-	(776,190)	60,793	(79,292)	11,903,296
KFW	14,060,000	եվրո	10,219,602	-	(468,684)	73,575	(91,918)	9,732,575
KFW-Տրանշ 1	7,300,000	եվրո	6,556,738	743,276	-	49,560	(51,223)	7,298,351
KFW-Տրանշ 2	7,300,000	եվրո	3,490,777	-	(608,333)	225,399	(104,910)	3,002,933
Ֆինանսների Նախարարություն	8,988,290	ԱՄՆ դոլար	3,105,464	-	(600,000)	14,941	(45,954)	2,474,451
Ասիական Զարգացման Բանկ(ADB)	15,192,292	ՀՓԻ	5,408,568	2,399,964	-	198,278	(172,622)	7,834,188
Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկ (ՎԶԵԲ)/IBRD	37,500,000	ԱՄՆ դոլար	7,019,938	5,945,953	(100,000)	535,793	(270,654)	13,131,030
Սանիր Ինթերնեյշնլ ՖԶԷ	24,817,000	եվրո	3,977,717	1,949,600	(1,073,941)	141,554	-	4,994,930
Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկ (ՎԶԵԲ)/IBRD	28,194,486	ԱՄՆ դոլար	2,962,703	3,594,470	(47,114)	190,318	(173,759)	6,526,618
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	10,200,000	եվրո	947,627	-	-	39,568	(30,238)	956,957
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	83,000,000	եվրո	-	-	-	207,500	(207,500)	-
Գերմանիայի Զարգացման Վարկերի Բանկ(KFW)	75,000,000	եվրո	-	-	-	187,500	(187,500)	-
Ընդամենը			**95,590,580**	**29,579,675**	**(7,269,628)**	**4,113,314**	**(3,255,929)**	**118,758,012**

23. Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

	2018թ. *հազար դրամ*	2017թ. *հազար դրամ*
Տարեսկզբի մնացորդ	519,046	521,631
Տարվա ընթացքում ստացված	-	379,663
Վերադասակարգված եկամուտներին վերաբերող շնորհներին	-	(382,248)
Ճանաչված շահույթում կամ վնասում	(904)	-
Տարեվերջի մնացորդ	518,142	519,046

Ակտիվներին վերաբերող շնորհների մնացորդը ներառում է հետևյալ գործընկերների կողմից տրամադրված գումարները

	31.12.18թ. *հազար դրամ*	31.12.17թ. *հազար դրամ*
Հարևանության ներդրումային ծրագիր (ՀՆԾ)	233,846	233,846
KFW	131,144	131,144
IBRD	145,338	145,338
Այլ	7,814	8,718
	518,142	519,046

Ընկերությունը տարբեր ծրագրեր իրականացնելու նպատակով շնորհներ է ստացել միջազգային բանկերից և հաստատություններից, որոնց մանրամասները ներկայացված են ստորև.

- Հայաստան և Վրաստան բարձր լարման գլխավոր գծերի ցանցի համար ներդրում և տեխնիկական օժանդակություն,
- Կովկասի էլեկտրահաղորդման ցանցի կառուցման և խորհրդատվական աշխատանքներ (էլեկտրահաղորդման գիծ և ԲԼՀՀՓԿ Հայաստանի և Վրաստանի գիծ)
- Էլեկտրահաղորդման Ցանցի Բարելավման նախագծի պատրաստություն, խորհրդատվություն և ուսուցողական ծրագրեր:

24. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
Հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով	7,406,213	5,783,324
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակիցներին	132,660	146,181
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	37,383	20,445
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ, բացառությամբ՝ վարկերի և փոխառությունների	7,576,256	5,949,950
Ստացված կանխավճարներ*	9,159,899	9,139,271
Վճարվելիք հարկեր և պարտավորություններ	1,040,939	1,526,288
Այլ	25	50
	17,777,119	16,615,559

*Կանխավճարները ստացվել են Գազպրոմ-Արմենիա ՓԲԸ-ից 2007թ.-ին՝ Իրան-Քաջարան գազատար խողովակաշարի ձեռքբերման համար, որը ներառված է ծանոթագրություն 14-ում:

Հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով կրեդիտորական պարտքերը ներառում են հետևյալ գործընկերների մնացորդները.

	31.12.18թ. հազար դրամ	31.12.17թ. հազար դրամ
SUNIR	4,258,225	2,821,835
Liaoning-Efacec Electrical EquipmentCo. LTD	1,178,772	524,802
Xian Electric Engineering Co LTD China	938,584	212,627
KASKAD-ENERGO LLC	799,983	104,372
EFACECENGENHARIAESISTEMASS.A.	116,370	-
GAM ARAK INDUSTRIAL COMPANY	106,877	-
KALPATARU POWER TRANSMISSION LTD	-	2,052,897
Այլ	7,402	66,791
	7,406,213	5,783,324

Որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ դասակարգված առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի իրական արժեքը հաշվեկշռային արժեքից էականորեն չի տարբերվում:

25. Կապակցված կողմերի միջև գործարքներ

Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությանը պատկանում է Ընկերության բաժնետոմսերի 100%, հետևաբար բոլոր պետական ձեռնարկությունները համարվում են Ընկերությանը կապակցված: Ընկերության կապակցված կողմերը ներառում են նաև հիմնական ղեկավար անձնակազմը, որոնց իրականացված հատուցումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 8-ում:

26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների հետևանքներ

2018թ. ընթացքում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ փոփոխություններ չեն եղել:

27. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Արտարժութային գործարքներ

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Ընկերության համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2018թ.դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 483.75 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 553.65 դրամ (2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 484.10 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 580.10 դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը):

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումները: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք պահվում են վարձակալության տալու կամ վարչական, կամ դեռևս անորոշ նպատակով, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները, իսկ որակավորվող ակտիվի դեպքում՝ նաև կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումները՝ համաձայն Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր և շինություններ	-	30 տարի
Փոխանցող հարմարանքներ	-	30 տարի
Մեքենաներ և սարքավորումներ	-	5-20 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	-	5-15 տարի
Տնտեսական գույք և այլն	-	5-10 տարի

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Ընկերության կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որոնք ներկայացված են ստորև.

Լիցենզիաներ և արտոնագրեր	-	5 տարի
Համակարգչային ծրագրեր	-	5-10 տարի

Վարձակալված ակտիվներ

Վարձակալությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական, երբ վարձակալին են փոխանցվում սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Մյուս բոլոր վարձակալությունները դիտվում են որպես գործառնական վարձակալություններ:

Ընկերությունը որպես վարձատու

Գործառնական վարձակալությունից ստացված վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային հիմունքով համապատասխան վարձակալության ընթացքում:

Ընկերությունը որպես վարձակալ

Գործառնական վարձակալության գծով վճարները գծային հիմունքով ճանաչվում են որպես ծախս վարձակալության ընթացքում: Վարձակալության հետ կապված ծախսերը, ինչպիսիք են պահպանման և ապահովագրության ծախսերը, ծախսագրվում են իրականացման պահին:

Պաշարներ

Պաշարներն այն ակտիվներն են, որոնք պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի համար, կամ հումքի, կամ նյութի ձևով՝ արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար: Պահեստամասերը, վթարային սարքավորումները և օժանդակ սարքավորումները նույնպես ճանաչվում են որպես պաշար, եթե դրանք չեն համապատասխանում հիմնական միջոցների սահմանմանը:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունն իր ֆինանսական գործիքները դասակարգում է ստորև ներկայացված կատեգորիաներից մեկով:

Ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս ակտիվները հիմնականում առաջանում են հաճախորդներին ապրանքների եւ ծառայությունների մատուցումից (օրինակ `առեւտրային դեբիտորական պարտքեր), ինչպես նաև ներառում են այլ ֆինանսական ակտիվներ, որոնց նպատակն է այդ ակտիվները պահել, պայմանագրային դրամական հոսքերի հավաքման նպատակով, իսկ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը իրենցից զուտ ներկայացնում են մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ: Դրանք սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, գումարած գործարքների գծով ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են դրանց ձեռքբերման կամ թողարկման հետ, եւ հետագայում դրանք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝

նվազեցման արժեզրկման պահուստը:

Ընթացիկ եւ ոչ ընթացիկ առեւտրային դեբիտորական պարտքերի գծով վճարունակության ակնկալվող կորուստները գնահատելու նպատակով կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ի պարզեցված մոտեցումը՝ օգտագործելով ողջ ժամկետի համար վճարունակության ակնկալվող կորուստների գնահատում: Այս գործընթացում գնահատվում է առեւտրային դեբիտորական պարտքերի չվճարման հավանականությունը: Այդ հավանականությունը, այնուհետեւ, բազմապատկվում է կանխատեսվող կորստի գումարի չափով՝ առեւտրային դեբիտորական պարտքերի ողջ ժամկետի գծով ակնկալվող կորստի գնահատման նպատակով: Զուտ արժեքով ներակայացվող առեւտրային դեբիտորական պարտքերի գծով, այդպիսի պահուստները հաշվառվում են առանձին հաշվով՝ ներառելով որպես իրացման ինքնարժեք համապարփակ արդյունքի հաշվետվությունում: Առեւտրային դեբիտորական պարտքերի անհավաքագրելիության հաստատման դեպքում, ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը հաշվանցվում է այդ ակտիվի գծով ձևավորված պահուստի հաշվին:

Ընկերության ֆինանսական ակտիվները, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, ներառում են առեւտրային եւ այլ դեբիտորական պարտքեր, ինչպես նաեւ դրամական միջոցները եւ դրանց համարժեքները: Դրամական միջոցները եւ դրանց համարժեքները ներառում են դրամական միջոցներ:

Իրական արժեքը այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունը իր ներդրումների համար կարող է կատարել անշրջելի ընտրություն՝ տվյալ ներդրումները իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտով, դասակարգելու համար, այլ ոչ թե շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ Ընկերությունը այդ չափումը համարում է իր բիզնես մոդելին առավել համապատասխան: Դրանք հաշվառվում են իրական արժեքով, իրական արժեքի փոփոխութությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում և իրական արժեքի փոփոխությունները կուտակվում են սեփական կապիտալում՝ այլ համապարփակ եկամտային պահուստի հոդվածում: Օտարումից հետո համապարփակ ֆինանսական արդյունքի պահուստում առկա իրական արժեքի մնացորդը ուղղակիորեն փոխանցվում է կուտակված շահույթին և չի վերադասակարգվում շահույթում կամ վնասում:
Այս ներդրումներից ստացված շահաբաժինները և տոկոսային եկամուտները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, եթե շահաբաժինն ակնհայտորեն չի ներկայացնում ներդրման արժեքի որոշ փոխհատուցում, որի դեպքում շահաբաժինը նվազեցվում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքից:
Ընկերությունը այս կատեգորիայում դասակարգված ֆինանսական ակտիվ չունի:

Իրական արժեքը շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունը իր ներդրումները կարող է դասակարգել որպես իրական արժեքը շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ակտիվների դասում: Այս ակտիվները Ընկերության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ արտացոլվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց իրական արժեքի փոփոխությունները արտացոլվում են Ընկերության շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության ֆինանսական եկամուտ կամ ծախս տողերում:
Այս ներդրումներից ստացված շահաբաժինները և տոկոսային եկամուտները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, եթե շահաբաժինն ակնհայտորեն չի ներկայացնում ներդրման արժեքի որոշ փոխհատուցում, որի դեպքում շահաբաժինը նվազեցվում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքից:
Ընկերությունը այս կատեգորիայում դասակարգված ֆինանսական ակտիվ չունի:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող

Սույն կատեգորիայում ներառված են միայն ոչ ձեռնտու (out-of-the-money) պարտավորությունները և հաշվառվում են իրական արժեքով ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Դրանք ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են Ընկերության շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության:
Ընկերությունը այս կատեգորիայում դասակարգված ֆինանսական պարտավորություն չունի:

Այլ ֆինանսական պարտավորություններ

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են հետևյալը՝

- Փոխառությունները բանկերից և Ընկերության անժամկետ արտոնյալ բաժնետոմսերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ հանած գործիքի թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Հետագայում նման տոկոսաբեր պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունվետ տոկոսադրույքի մեթոդը, համաձայն որի՝ պարտավորության մարման ժամանակաշրջանի ամբողջ ընթացքում տոկոսային ծախսերի հաշվարկը կատարվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում ներառված պարտավորության մնացորդի նկատմամբ հաստատուն դրույքի կիրառմամբ: Յուրաքանչյուր ֆինանսական պարտավորության նպատակներից ելնելով՝ տոկոսային ծախսերը ներառում են գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսերը, մարման ժամանակ վճարվելիք այլ հավելյալ վճարներ, ինչպես նաև պարտավորությունների գծով վճարվելիք տոկոսները կամ արժեկտրոնները:

- Փոխարկելի պարտքի պարտավորության բաղադրիչը չափվում է ստորև ներկայացվածի համաձայն:

- Առևտրային կրեդիտորական և այլ կարճաժամկետ դրամային պարտավորությունները, որոնք սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսային մեթոդը:

Սեփական կապիտալ

Ընկերության կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով:

Բաժնետիրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է թողարկված բաժնետոմսերի նոմինալ արժեքը:
Էմիսիոն եկամուտը ներառում է բաժնետոմսերի թողարկումից ստացված ցանկացած հավելավճար: Գործարքի գծով ցանկացած ծախսում, որը կապված է բաժնեմասերի թողարկման հետ, նվազեցվում է էմիսիոն եկամտից:
Էմիսիոն վնասն իրենից ներկայացնում է մարված բաժնետոմսերի անվանական արժեքի և դրանց մարման գնի տարբերությունը: Բաժնետոմսերի թողարկումից և մարումից օգուտն ու վնասը ներկայացված են սեփական կապիտալում՝ զտված:
Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Ընկերության սափականատերերի հետ բոլոր գործարքները սեփական կապիտալում առանձին են գրանցված:
Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են:

Փոխառության ծախսումներ

Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն վերագրելի են որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանը, Ընկերության կողմից կապիտալացվում են որպես այդ ակտիվի արժեքի մաս: Ընկերությունն այլ փոխառության ծախսումները ճանաչում է որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք կատարվել են: Ընկերությունը սկսում է կապիտալացնել փոխառության ծախսումները որպես որակավորվող ակտիվի արժեքի մաս՝ մեկնարկի ամսաթվին, երբ Ընկերությունն առաջին անգամ բավարարում է հետևյալ բոլոր պայմաններին. ակտիվի համար կատարում է ծախսեր, կատարում է փոխառության ծախսումներ, ձեռնարկում է այն աշխատանքները, որոնք անհրաժեշտ են՝ ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նա- խատեսված վիճակի բերելու համար:
Այնքանով, որքանով Ընկերությունը միջոցները բացառապես փոխառնում է որակավորվող ակտիվ ձեռք բերելու նպատակով, փոխառության ծախսումների գումարը, որը ենթակա է այդ ակտիվի վրա կապիտալացման, Ընկերությունը որոշում է որպես փոխառության փաստացի ծախսումներ, որոնք առաջանում են այդ փոխառությունից տվյալ ժամանակաշրջանում՝ հանած այդ փոխառու միջոցների ժամանակավոր ներդրումից ստացվող ցանկացած եկամուտ:
Այնքանով, որքանով Ընկերությունը միջոցները փոխառնում է ընդհանուր նպատակներով և օգտագործում է որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման նպատակով, Ընկերությունը կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը որոշում է՝ այդ ակտիվի գծով ծախսերի նկատմամբ կիրառելով կապիտալացման դրույքը: Կապիտալացման դրույքը տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերության չմարված փոխառություններին վերաբերող փոխառության ծախսումների միջին կշռված մեծությունն է, բացառությամբ այն փոխառությունների, որոնք բացառապես կատարվել են որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման նպատակով:

Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը կասեցվում է այն ժամանակաշրջանի ընթացքում, որի ժամանակ Ընկերությունը դադարեցնում է որակավորվող ակտիվների վրա կատարվող աշխատանքները: Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը դադարեցվում է, երբ էական բոլոր աշխատանքները, որոնք անհրաժեշտ են որակավորվող ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար, ավարտված են:

Շնորհներ

Շնորհը չի ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավորված երաշխիք, որ Ընկերությունը կատարելու է դրան կից բոլոր պայմանները, և որ շնորհը ստացվելու է:
Շնորհները, որոնց հիմնական պայմանը Ընկերության կողմից ոչ ընթացիկ ակտիվներ գնելը, կառուցելը կամ այլ կերպ ձեռք բերելն է, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ և սիստեմատիկորեն փոխանցվում են շահույթ կամ վնաս՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:
Հողերին վերաբերող շնորհները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում դրանց վրա գտնվող շենքերի մաշվածության ժամանակաշրջանի ընթացքում:
Այլ շնորհները ճանաչվում են սիստեմատիկ հիմունքով եկամուտ այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք փոխհատուցում են համապատասխան ծախսումները, որոնց համար դրանք ստացվել են: Շնորհը, որը հատկացվում է Ընկերությանը՝ ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որպես շտապ ֆինանսական օգնություն՝ առանց հետագա համապատասխան ծախսումներ կրելու, ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ դառնում է ստացման ենթակա:

Պահուստներ
Պահուստը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Ընկերությունն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի զեղչման միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

Շահութահարկ
Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:
Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից:
Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ՝ հարկվող շահույթի վրա:
Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Ընկերությունը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:
Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հատուցումներ աշխատակիցներին
Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնքբենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանիվավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝
(ա) աշխատավարձերը և պարգևատրումները,
(բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները,

Երբ աշխատակիցները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությանը մատուցում են ծառայություններ, Ընկերությունն աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չզեղչված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայության դիմաց,

ճանաչում է՝

ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գու- մար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չզեղչված գումարը, Ընկերությունը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ (կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,

բ) որպես ծախս, եթե գումարը չի ներառվել այլ ակտիվի արժեքի մեջ:

Վճարովի բացակայություններ

Վճարովի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով ակնկալվող ծախսումները հետևյալն են.

ա) կուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխա- տակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքները ապագա վճարովի բացակայությունների նկատմամբ,

բ) չկուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Պարգևավճարներ

Պարգևավճարների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են միայն այն ժամանակ, երբ Ընկերությունն ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը վճարում չկատարելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք չունի:

Հասույթի ճանաչում

Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Ընկերության կողմից տրամադրված ցանկացած առևտրական զեղչերը և իջեցումների գումարները: Հասույթից նվազեցվում են հաճախորդների կողմից վերադարձվելիք ապրանքների գնահատված գումարը, գնահատված իջեցումները և նմանատիպ այլ նվազեցումներ:

Ապրանքների վաճառք

Ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ բավարարվում են հետևյալ բոլոր պայմանները.

- Ընկերությունը գնորդին է փոխանցել ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը,
- Ընկերությունը չի պահպանում ո՟չ կառավարման շարունակական մասնակցություն, որը սովորաբար բխում է սեփականության իրավունքից, ո՟չ էլ՝ վաճառված ապրանքների նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողություն,
- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը,
- հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերություն,
- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված կատարված կամ կատարվելիք ծախսումները:

Ծառայությունների մատուցում

Ծառայությունների մատուցումից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ՝

- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը,
- հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերություն,
- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործարքի ավարտվածության աստիճանը,

- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի համար կատարված և գործարքն ավարտելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

Կատարողական պարտականություն եւ հասույթի ճանաչման պահը

Ընկերության հասույթն առաջանում է արտադրված էլեկտրաէներգիայի վաճառքից և էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայություններից:
Հասույթը ճանաչվում է ամսական հիմունքով՝ հիմնվելով փաստացի հաղորդված էլեկտրաէներգիայի և փաստացի վաճառված էլեկտրաէներգիայի վրա:

Վերահսկման փոխանցումը հիմնականում տեղի ունի, երբ հոսանքը հաղորդվում է հաճախորդին: Վերահսկողության փոխանցման պահը որոշելու համար նման դեպքերում չի պահանջվում բարդ դատողություն: Երբ հոսանքը հաղորդվել է համաձայնեցված վայր, ապա դրանից հետո Ընկերությունը այլեւս չունի տնօրինման իրավունք, սովորաբար ձեռք է բերում վճարման ստացման իրավունք եւ չի պահպանում ծառայության հետ կապված նշանակալի զգալի ռիսկեր կամ հատույցներ:

Գործարքի գնի որոշում

Ընկերության հասույթները ստացվում են ֆիքսված գների պայմանագրերից եւ, հետեւաբար, յուրաքանչյուր պայմանագրից ստացված հասույթի գումարը որոշվում է այդ ֆիքսված գներով: Փոխանցված էներգիայի սակագինը հաստատվում է Կառավարության որոշմամբ:

Գնի բաշխում կատարողական պարտականությունների վրա

Պայմանագրերի մեծ մասի դեպքում յուրաքանչյուր ապրանքի համար ֆիքսված է միավորի գինը, իսկ որոշակի ժամանակահատվածում մեծաքանակ պատվերների դեպքում տրվում է զեղճ: Հետեւաբար, յուրաքանչյուր միավորի վրա գնի բաշխումը բարդ դատողություն չի պահանջում (այսինքն `ընդհանուր պայմանագրի գինը բաժանված է պատվերի թվաքանակի վրա):

Տոկոսներից եկամուտ

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համամասնության հիմունքով՝ մնացորդային արժեքի նկատմամբ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը, որը զեղչում է ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների ներհոսքերը ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ժամկետում՝ մինչև ակտիվի զուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Վարձակալական եկամուտ

Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

Հավելված Ա – ՖՀՄՍ 13 Իրական արժեքի չափման բացահայտումներ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 31.12.2018թ. դրությամբ այն ակտիվները և պարտավորությունները, որոնց իրական արժեքները բացահայտվել են ծանոթագրություններում.

Հոդված	Իրական արժեք մլն. ՀՀ դրամ	Գնահատման մեթոդ	Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակ	Նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,550	*Ընթացիկ* Կարճաժամկետ (12 ամսից պակաս) առևտրային դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը մոտ է իրական արժեքին, երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերը զեղչվել են 5.26%-ով	Մակարդակ 3	Առկա չեն
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	7,576	*Ընթացիկ* Կարճաժամկետ (12 ամսից պակաս) առևտրային կրեդիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը մոտ է իրական արժեքին:	Մակարդակ 3	Առկա չեն
Ստացված վարկեր	68,401	Ստացված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը համընկնում է դրանց իրական արժեքի հետ: Օգտագործվել են հետևյալ արդյունավետ զեղչման տոկոսադրույքները. 0.5-4.5% ԱՄՆ դոլարով վարկերի համար, 0.72-6.69% եվրոյով ստացված վարկերի համար և 3.12% SDR-ով ստացված վարկերի համար	Մակարդակ 3	Առկա չեն